

Erdei Iván Márk

Fogyatkozó magyar világ a Torontál legdélebbi városában

Pancsova város a hajdani Torontál vármegye legdélebbi városa. A maga hetvenhatezres lakosságával a vajdasági Bánság második legnépesebb városa, de már csupán hajszállal marad el attól, hogy demográfiailag Nagybecskerekét is megelőzze. (A 2011. évi népszámlálás adatai szerint Pancsovát 76 203, Nagybecskerekét pedig 76 511 fő lakja.) Mára gyakorlatilag Belgrád agglomerációjának a része. Pancsova neves, magyar vonatkozásokkal teli múlttal rendelkezik, még mindig jelentős, ám fogyatkozóban levő magyar szóránközség is lakja. A városban augusztus 23-án jártam, azzal a céllal, hogy alapismereteket szerezzek a városban élő magyarok helyzetéről.

A város területe még a rómaiak előtt lakott volt, Panuka nevű település létezett a helyén. (Valószínűleg ebből a helységnévből származik a város összes, a történelem során előfordult elnevezése.) A honfoglalás tájékán a középkori bolgár államhoz tartozott. A Temesköz területét és vele együtt a várost is Kadusa, Zoárd és Botya vezérek hódították meg az alakulóban levő magyar állam számára. Az Árpád-korban jelentős események történtek a város környékén. Itt győzte le 1092-ben I. (Szent) László király a Kopulcs vezette kun és besenyő seregeket, amikor ezek a Temes torkolatánál megpróbálták átkelni a Dunán és betörni az országba. A későbbiekben az országon keresztül átvonuló kereszties hadak öt ízben érintették a várost, hol a Dunán, hol a szárazföldön haladva. Átvonulásaik során előfordult, hogy kirabolták és fosztogatták a vidéket, egy alkalommal emiatt Könyves Kálmán sereggel indult ellenük, de ennek hírére a gyűlevész had elmenekült. A település a tatárjárás idejében elpusztult, de IV. Béla újratelepítette és újjáépíttette a várát. A középkori magyar elnevezése Pancsal, egészen a törökdúlásig Keve vármegyéhez tartozott. Az oszmán törökök kezére

1520-ban került. A Szent Liga hadai Temesvár visszafoglalása – 1716. november 9-e – után úzték ki az Oszmán Birodalom hadait a városból. A várost elfoglaló Habsburg-hadak élén gróf Claudius Florimund Mercy állt.

A Temesköz területét III. Károly nem csatolta vissza a magyar államrendszerhez, hanem 1718-ban Temesi Bánság néven egy katonai igazgatás alá helyezte, közvetlenül Bécshez alárendelt tartományt szervezett. Ennek élére Mercy gróft nevezte ki. A Temesi Bánságot a Habsburg uralkodó azzal a szándékkal hozta létre, hogy szétagolja Magyarországot, és meggyengítse a vármegyékhez kötődő magyar rendek erejét. (Pár évvel előtte, 1711-ben zárult le a Rákóczi-szabadságharc.) Ennek a lépésnek semmilyen jogszerűsége, úgyszintén semmilyen történelmi indokoltsága nem volt, a régióknak ugyanis a középkori Magyar Királyságban nem volt különálló státusa, hanem a magyar megerendszer szerves részét képezte. (Magyarán, nem bánok, hanem ispánok székelték ezen a területen a középkorban.) Sőt, a „rebellis” magyarok nem telephettek be a Bánságba. A Habsburg Birodalom a régió újbóli benépesítése során a németeket részesítette előnyben, valamint engedélyezte a szerbek és oláhok letelepedését is. (Az utóbbiak migrációja a török hódoltság éveiben is rendszeres volt, a birodalomváltást követően is maradhattak.) Ez Pancsován is nyomot hagyott, a település szerb–német várossá vált. Bánság területe 1788-ban ugyan visszakerült a magyar állam jogrendszerébe, ám a Pancsovát is magában foglaló déli részén katonai határvidéket szerveztek, amely nem volt a magyar közigazgatási rendszer része, hanem a bécsi udvar igazgatása alatt állt. A határvidéket Tisza Kálmán kormánya számolta fel 1876-ban. A terület a kormány hazafias döntése után Torontál vármegyéhez került.

Az egykori Hungaria Szálloda (Hadiszállás) épülete

Az 1848–49-es forradalom és szabadságharc során Pancsován és környékén is jelentős események zajlottak. A városba 1848. március 18-án érkezett meg a pesti és a bécsi forradalom híre. A pancsovai minorita ferences atyák erről a következőképpen emlékeztek meg az 1848. március 19-ei naplóbejegyzésükben: „Kereskedőink, kik a pesti vásárról érkeztek haza, nemzeti színű kokárdákat hoztak magukban s a mi népünkben is erős fellángolást ébresztették a szabadság és egyenlőség eszméi iránt.” Ám a Duna mentét, így Pancsovát is akkoriban nagyobb részt szerb határőrök lakták, akik az első felelős magyar minisztérium kinevezésének hírére szervezkedni kezdtek, azzal a szándékkal, hogy a magyar kormánnyal elismertessék az örendelkezésre való vélt jogukat. A karlócai szerb nagygyűlés után, ahol a Szerb Vajdaságot kikiáltották, Pancsova lett a szerb szeparatisták egyik legerősebb fellegvára. Kiss Ernő tábornok 1848. december 29-én öt zászlóalj gyalogsággal, több század huszárral és 24 ágyúval támadást indított a Pancsován állomásozó szerb csapatok ellen. Sajnos, sikertelenül. A döntő ütközet 1849. január első napjaiban (a források hol 2-át, hol 3-át jelölik meg pontos dátumként) zajlott Torontálalmás (Jabuka) határában. A szerbek elszánt harc után

visszaverték a honvédség támadását, így Kiss Ernő csapataival kénytelen volt visszavonulni Nagybecskerekre. A későbbiekben Perczel Mór, Nagybecskerek visszafoglalása után, 1849. május 6-án Pancsova ellen indult, bevette a várost, szétugrasztotta a szerbeket, és egy részüket átkergette a Dunán.

A népszámlálási adatsorokat szemügyre véve megállapíthatjuk, hogy a határőrvidék felszámolását követő években a magyarság létszáma és a lakosságon belüli aránya növekedésnek indult: 1880-ban az 17 127 lakosból 1132 volt magyar (a lakosság 6,6 %-a), 1910-ben 20 808 lakost, ebből 3364 (16,2 %) magyart írtak össze a városban. (Mindkét népszámlálás alkalmából a szerbek voltak többségben, őket a németység követte.) Ám Trianon következtében a folyamat megrekedt. Az impériumváltás után végzett délszláv népszámlálások eredményei már a magyarság folyamatos visszaszorulását mutatják.

A legutóbbi, 2011. évi népszámlálás adatai alapján nem lehet megállapítani, pontosan hány magyar él Pancsován. A Szerbiai Köztársasági Statisztikai Hivatal ugyanis nem közölte a településekre lebontott nemzetiségi adatsorokat. Csúpan a járási adatok közzétételére került eddig

A régi városháza (ma Városi Múzeum)

sor, ezen belül is csak gyűjteményesen a városi és a falusi jellegű települések lettek megkülönböztetve. Ha valaki beleolvas a nemzetiségre vonatkozó 2011-es adatokba, azzal az információval találkozhat, hogy a városi jellegű településeket 90 776-an lakják, ebből 2880 magyar (3,2 %). Viszont az életkorra és a nemre vonatkozó adatok vizsgálása során tisztázódott, hogy nemcsak Pancsova, hanem mellette még a 7473

fős Tárcsó (Starčevo) és a 7100 fős Ferenchalom (Kačarevo) is hivatalosan városi jellegű településnek számít, vagyis eme három város nemzeti adatai lettek egyszerre publikálva 2011-ben.

Pancsova legszűkebb központja nagymértékben megőrizte a Trianon előtti külsejét és hangulatát, így a magyar örökségturizmus számára is érdekes célpontnak mondható. Az itt

Az egykori I. Ferenc József-laktanya épülete (ma Városi Történelmi Levéltár)

Evangélikus templom Pancsován

található régi épületek közül kiemelendő a hajdani Hungária Szálloda (Hadiszállás) épülete (épült az 1820-as években), a manapság Városi Múzeumnak otthont adó régi városháza (1833), a Borromei Szent Károly katolikus templom és plébánia (egykori ferences templom és rendház), a Városi Történelmi Levéltár használatában levő hajdani Ferenc József-laktanya (1875), a Gimnázium (1888), a Temes-parti, régi, a XIX. század utolsó éveiben a MÁV által épített vasútállomás, az evangélikus templom (1905), illetve az Osztrák–Magyar Bank épülete (1911). Különös figyelmet érdemel az 1903-ban épült Népbank, valamint a Magyar Királyi Polgári Leányiskola (jelenleg elektrotechnikai szakközépiskola) 1905-ben emelt épülete, amelyek a magyar szecesszió legdélebbi nyúlványai a Délvidéken, de meglehet az egész Kárpát-medencében is.

Augusztusi látogatásom során a magyar kötődésű szakrális örökség meglátogatását helyeztem előtérbe. Először a Borromei Szent Károly katolikus plébániatemplomot látogattam meg. A város török hódoltság utáni első katolikus templomát gróf Mercy építtette Segítő Szűz Mária tiszteletére, de ez az 1738-as török betörés alkalmával elpusztult. A második, 1744-ben épített templom 1749-ben egy heves vihar következtében súlyosan megrongálódott. Ennek titulusa Nepomuki Szent János volt. A harmadik temp-

A Magyar Királyi Polgári Leányiskola szecessziós épülete

Az egykori Népbank szecessziós épülete Pancsován

A Borromei Szent Károly katolikus plébániatemplom Pancsován

lomot 1757. május 1-jén Brenning János kanonok szentelte fel Borromei Szent Károly tiszteletére. Ezt a templomot a törökök az 1780-as betörésük során istállónak használták. A mostani, negyedik templomot 1790-ben építették, az oldalkápolnáját 1858-ban. Kezdetől fogva, egészen 1997-ig a templomot ferences rendi minoriták igazgatták. A templommal egybeépített rendházuk napjainkban plébániaként szolgál. Ottjártamkor a plébánia-épületen éppen felújítási munkálatokat kezdtek el.

A templom igényes belső kifestése az 1940-es évekből származik, oltárképe és a keresztúti stációi is kimondottan értékesek. A templomban Borromei Szent Károly két festett ábrázolása is található, a régebbi a főoltárt díszíti, a másik az oldalkápolnában található. Ám mindenekelőtt szeretném felhívni a figyelmet egy, a templomban felavatott márványtáblára, amely az I. világháborúban elesett honvédek emlékét őrzi. Ahogy belépünk az istenházába, jobb kéz felől találjuk. Az emléktáblának a magyar katonai hagyomány-ápolás zarándokhelyének kellene lennie. Ez talán a Kárpát-haza legdélebbi I. világháborús emlékműve, Délvidéken mindenképp. Felirata német és magyar, magyar szövege a következő:

*A világháborúban
elesett hősök emlékének
emelte a pancsovai
3. számú táborigazgató
tisztikara
1914–1918*

A városban élő katolikus magyarságról Pastyik Róbertet, a templom plébánosát faggattam. Augusztusi látogatásom idején Róbert atya csupán egy hónapja szolgált Pancsován, így adatközlésében csak arra az időszakra szorítkozott. Elmondása szerint a szentmiséket nagyjából 70 hívő látogatja. A gyülekezet nemzetiségi összetétele vegyes, az őshonos magyarok és a beköltözött horvátok és albánok teszik ki. A hívek nemzeti-egyházi adata 1983-ból származik: Pancsován akkor 2749 katolikus élt, közülük 1221 magyar, 1211 horvát, 196 bolgár és 121 német. A katolikus gyülekezet magyar részét komoly problémák sújtják. Ezek közül mindenekelőtt kiemelendő az

Az I. világháborús hősi emléktábla a Borromei Szent Károly-templom belső terében

elvándorlás és a vegyes házasságok. A Trianon utáni években a templomot a horvátországi rendtartományhoz tartozó ferencesek látták el az 1928-tól 1997-ig terjedő időszakban. Pastyik atya különös gondként aposztrofálta, hogy a horvát atyák nem nagyon törődtek a gyülekezet magyar részével, ami nagyon is megéreződik. A vasárnapi szentmise vegyes (magyar–horvát), a hétköznaponként tartott pedig a jelen levő hívek nemzetiségétől függ. (Pl. ha a misét látogató hívek többsége magyar, akkor az egész szertartás magyarul zajlik.)

A Borromei Szent Károly-templom meglátogatása után Pancsova magyarok által legsűrűbben lakott része, **Hertelendyfalva** (Vojlovica) felé vettem az utat. Hertelendyfalva – Székelykeve és Sándoregyháza mellett – egyike a 1883-ban létrehozott három al-dunai székely községnek.

Hertelendyfalva református temploma

Magyar lakossága elsősorban többségben református. A falu neve Hertelendy József emlékét őrzi, aki a magyarok letelepítése idején torontói főispán volt. Egészen 1964-ig külön település volt, de akkor Pancsova városrészévé nyilvánították. Mára csupán egyike a nyolc városkerületnek, teljesen egybeépült a várossal.

Az 1910. évi népszámlálás során 2920 lakost írtak össze, ebből 1126 (38,6 %) volt magyar. Akkor a magyarok relatív többséget alkottak a szlovákokkal és a németekkel szemben. Az utolsó Hertelendyfalvára vonatkozó népszámlálási adatok 1961-ből származnak. Ekkor 6109 lakosa volt, közülük 2865 (46,9 %) volt magyar. A magyarság akkor is relatív többségben volt a szlovákokkal és szerbekkel szemben. Amióta megszűnt külön faluként létezni, a hertelendyfalvi adatokat nem mutatják ki külön, ezért nem tudjuk megállapítani, mekkora most a magyarok száma és aránya. Leszögezhetjük azonban, hogy nem valószínű, hogy megőrződtek a hatvanas évekbeli arányok. Ennek az az oka, hogy a magyarok folyamatosan elvándorolnak, mégpedig a fiatalok.

Hertelendyfalvára déli harangszóra érkeztem. A templom előtt Györfi Sándor templomgondnokkal beszéltem. Elmondása szerint a vasárnapi istentiszteletekre 130-150 ember jár rendszeresen, karácsonykor meg húsvétkor ennek nagyjából kétszerese. Az egyhajós templom

1902-ben épült, dr. Darányi Ignác földművelésügyi miniszter kegyurasága alatt, aminek emlékét a templom belsejében elhelyezett márványtábla is őrzi. Harangtornya nyugati oldalon található, itt van a templom bejárata is. A torony háromszintes, a legalsón két, a középsőn egy, a legfelsőn pedig három boltíves ablaknyílás található. Alsó része négyszögletes, a felső hatszögletes. A teteje hegyes, sokszögletű kupolában végződik. A templom északi és déli oldalán 5-5 ablak található, profilált biforoszk formájában. Az ablakok felett, a tető alatt díszes párkányzat fut körbe. A falakat keleti oldalon félkörös apszis zárja. A belső terében két, márványból készült emléktábla található, amely a székelyek letelepítésében kulcsszerepet játszó két személy tiszteletére lett avatva. Az emléktáblák a pad-sorok mellett lettek elhelyezve, egymással átellenben, tökéletes összhangban. Bal oldalon a márványtábla Thomka Károly református lelkész emlékét őrzi, akinek a vezetésével érkeztek a bukovinai székelyek Andrásfalváról az al-dunai Hertelendyfalvára. A következő felirat olvasható rajta:

*Thomka Károly
telepítőlelkész
1829–1905
„Emlékezz, ki népe vagy!”
Emlékét hálával őrzik a hertelendy
székelyek.
(2003)*

Emléktábla a templom belsejében (bal oldalon)

A jobb oldali táblán pedig Darányi Ignácról emlékezett meg a hálás gyülekezet:

*Dr. Darányi Ignác
földművelésügyi
m. kir. miniszter úr ő nagyméltósága
emlékének
mint e templom felépíttetőjének
örök hála jeléül!
1902*

Emléktábla a templom belsejében (jobb oldalon)

A templom külső és belső felújítása hét éve kezdődött el és négy éve fejeződött be.

A református parókián Halász Bélával, a gyülekezet lelkészével találkoztam, aki egyben a délvidéki református keresztyének püspöke is. Vele elsősorban a gyülekezet jelenéről, mindennapjairól beszéltem. A dél-bánsági magyarság megmaradását veszélyeztető tényezők közül kiemelendő a biztos asszimilálódással járó vegyes házasságok gyakorisága, valamint a nagy gazdasági elvándorlás. A térségben íratlan szabállyá vált, hogy a vegyes házasságban a magyar házastárs az, aki eleve háttérbe szorítja az önazonosságát, a gyerekek meg szinte automatikusan a többségi nemzet tagjaivá válnak. Pancsova belvárosi részeiben ez egyértelmű, de Hertelendyfalván sem túlságosan jobb a helyzet, bár itt még akadnak olyan esetek, amikor a vegyes házasságból származó gyereket református vallásban megkeresztelik, és megtanul magyarul.

A gazdasági elvándorlás a 2011-ben elkezdődött honosítást követően drasztikus mérete-

ket kezdett öltetni. Olyannyira, hogy napjainkban nemcsak a térségbeli, hanem az egész délvidéki magyarság legégetőbb problémája, hosszú, sőt már rövid, középtávú megmaradásának legjelentősebb veszélyeztetője. Jugoszlávia véres szétesése a kilencvenes évek elején történt, és bár a háborús események nem érintették közvetlenül Vajdaság területét, komoly létbizonytalanságot okoztak. Ennek nyomait a tartomány napjainkban is viseli, és ezalól Pancsova sem kivétel. A délvidéki magyar fiatalok folyamatos elvándorlását a kilencvenes évek elején a katonai behívók indították, amire az egyre nehezebb gazdasági helyzet csak ráerősített. És bár a külső körülmények azóta jelentősen megváltoztak, a gazdasági nehézségek megmaradtak, a létbizonytalanság már negyedszázada kisebb-nagyobb mértékben folyamatosan, végeláthatatlanul jelen van.

A magyar fiatalok elszivárgása folytonos, a folyamat visszafordíthatatlannak tűnik. „Azt gondoltam, hogy a kilencvenes évek után megáll az elvándorlás, de nagyot tévedtem” – szögezi le Halász püspök úr. Tapasztalata szerint a Hertelendyfalváról elköltözött és Nyugat-Európa fejlett országaiban már beilleszkedett magyar fiatalok többsége egyáltalán nem tervez valaha is hazaköltözni az ősei földjére.

Hertelendyfalva mellett Pancsova belvárosában is van református gyülekezet, amelyet sokáig Halász Béla látott el, de ottjártamkor éppen új lelkészt kapott az egyházközség. Pancsován, nem messze a városközponttól szerény református templom is található, a helyi legenda szerint a felépítésére Jókai Mór indított adakozást. Az istentiszteleteken, Halász püspök úr közlése szerint, 20-30 ember szokott összegyűlni. A pancsovai egyházközségnek Belgrádban, Versecen, Fehértemplomon, Fejértelepen, Székelykevéen és Kevevárán vannak magyar ajkú szórványai. Ezeket éveken keresztül Halász Béla egymaga gondozta, de most már az Erdélyből érkezett Szilágyi Zoltán pancsovai lelkész is a segítségére van. Az effajta gondozás – szórványok szétszórtsága miatt – idő- és pénzigényes, ezért Halász püspök úr a megoldást egy missziós központ létrehozásában látja, amely elsősorban egyházi szükségletek ellátására szolgálna, ám idővel magyar szórványközponttá is válna.

Református templom Pancsova belvárosában

Halász Bélától elbúcsúzva a Hertelendyfalvától délre fekvő **Tárcsó** (Starčevo) településre látogattam. Bár külön falunak számít, a falu majdnem egybeépült Hertelendyfalvával, azaz gyakorlatilag már Pancsova külvárosi részévé vált. Olyannyira, hogy Tárcsó és Pancsova között városi buszjáratot tartanak fenn. Odalátogatásom elsődleges oka az volt, hogy a Délvidék-szerte szép számban lehet olyan szerb falvakat találni, ahol a népszámlálási adatok rendre kimutatják a kis létszámú magyar jelenlétet is. Tárcsó is ezek közé tartozik.

Tárcsón 2002-ben 111 (1,5 %) magyart írtak össze 7615 lakosból. A tárcsói szórványmagyság egy része a pancsovai szuburbanizációs folyamat keretében költözött le a faluba, ám nem valószínű, hogy minden tárcsói magyar a pancsovai-hertelendyfalvi kirajzás következtében került oda. Az 1910-es összeírás adatai is tanúskodnak a faluban élő szórványmagyságról. Akkor 3803 lakosból 81 (2,2 %) vallotta magát magyarnak. Az 1880-as egyházi adatközlés

Szent Mór vértanú katolikus templom Tárcsón

szerint a katolikus gyülekezet részben magyar, pontosabban horvát–német–magyar anyanyelvű. Egy évszázaddal később, 1989-ben a hivatalos egyházi adatok a következők voltak: 771 hívő, ebből 687 horvát, 79 magyar, 30 bolgár és 16 német.

A falu legértékesebb épülete a Szent Mór vértanú titulusú katolikus plébániatemplom. 1870-ben épült barokk-klasszicista stílusban. Barokk toronysisakját 1944-ben a bevonuló partizánok elpusztították, de a templom végül elkerülte a lerombolást. A mostani, betonból készült kupolát 1956-ban emelték. Teteje eredetileg cserépből épült, azt 1916-ban palára, 1967-ben bádogra cserélték le. A templomot csak kívülről tudtam megtekinteni, külsejét valamikor a közelmúltban újítták fel. A templom Sándoregyházáról részről oldallagos ellátásban.

Dél-Bánság nemzetpolitikai és nemzetstratégiai szempontból különösen fontos régió. Itt húzódott meg egykoron hazánk déli határa, és itt élnek a legdélebbi őshonos magyar közösségek is. Ezek állapota aggodalomra ad okot. Félő, hogy a dél-bánsági magyarság az elvándorlás

Ezen a Trianon előtti képeslapon még látszik a tárcsói templom barokk toronysisakja

és önfeladás következtében egy-másfél évtizeden belül teljesen felemészthetik. Ez szükség-szerűvé teszi a térséggel való jövőbeni kiemelt foglalkozást.

2015. szeptember 15.

Felhasznált irodalom:

Az assisii szent Ferenc által alapított, conventuális minorita rendnek szent Erzsébet pártfogása alatt álló magyarországi rendtartományhoz tartozó, egykoron a segítő Szűz Máriáról, most borromei Szent Károlyról nevezett pancsovai tisztelendő rendháza NAPLÓJA. Pancsova, Nyomtatott Wittigschlager C.-nál, 1915. (Reprint kiadás: Történelmi Levéltár, Pancsova, 2008)

Csánki Dezső dr.: Magyarország történelmi földrajza a Hunyadiak korában. II. kötet, Magyar Tudományos Akadémia, Budapest, 1894

Erős Lajos: Adalékok a Zrenjanini-Nagybecskereki Egyházmegye történetéhez. Kisoroszi Római Katolikus Plébániahivatal, Kisoros, 1993

Fábián Pál: Pancsova; Reiszig Ede dr.: Torontál vármegye községei. In: Borovszky Samu (szerk.): Magyarország vármegyéi és városai. Torontál vármegye. Budapest, Országos Monográfiai Társaság, 1912

Magyar Katolikus Lexikon: Pancsova és Tárcsó szócikkek

Műemlékem.hu ismertetőanyagai

Népszámlálási adatok:

- A Délvidék településeinek nemzetiségi (anyanyelvi) adatai (1880–1941). Központi Statisztikai Hivatal, Budapest, 1998

- Popis stanovništva, domaćinstava i stanova u 1961. godini, Nacionalni sastav Stanovništva FNR Jugoslavije, Podaci po naseljima i opštinama, Knjiga III / Population, Households and Dwellings in 1961, Nacional structure of population in FNR Yugoslavia, Data on localities and communities, Savezni zavod za statistiku, Beograd, 1994

- Popis stanovništva, domaćinstava i stanova 2002. u Republici Srbiji, Stanovništvo, Nacionalna ili etnička pripadnost, Podaci po naseljima, Republika Srbija, Republički zavod za statistiku, Beograd, 2003

- Popis stanovništva, domaćinstava i stanova 2011. u Republici Srbiji, Stanovništvo, Nacionalna pripadnost, Podaci po opštinama i gradovima, Republika Srbija, Republički zavod za statistiku, Beograd, 2012 / 2011 Census of Population, Households and Dwellings in the Republic of Serbia, Population, Ethnicity, Data by municipalities and cities, Statistical Office of the Republic of Serbia, Belgrade, 2012

- Popis stanovništva, domaćinstava i stanova 2011. u Republici Srbiji, Stanovništvo, Starost i pol, Podaci po naseljima, Republika Srbija, Republički zavod za statistiku, Beograd, 2012 / 2011 Census of Population, Households and Dwellings in the Republic of Serbia, Population, Age and Sex, Data by settlements, Statistical Office of the Republic of Serbia, Belgrade, 2012

Evangélisták – Zsámbék